

20/04/2026 PRATİK ÇALIŞMA

YUKK Uygulaması

Sınır Dışı Etme İdari Gözetim Geri Gönderme Yasağı

Dr Öğr Üyesi Fatih SERBEST

Milletlerarası Özel Hukuk / Yabancılar Hukuku

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37 K.2016/135; AYM K.A. B. No:2014/13044

01

1

TEMEL BİLGİLER

AYM 2016/135

Karar künyesi E.2016/37, K.2016/135. Eski 15 günlük dava açma ve 15 günlük karar süresi Anayasa'ya uygun bulunmuştu. Güncel YUKK m.53/3 artık 7 günlük dava açma süresi öngörüyor.

K.A. kararı

K.A. Başvuru No: 2014/13044 kararında AYM; Kumkapı GGM koşulları ve etkili başvuru yönünden ihlal, idari gözetim yönünden de hukuka aykırılık/etkili denetim eksikliği tespit etti.

İdari gözetim

Valilik kararı, 48 saatlik karar süreci, 6 + 6 ay sınırı, aylık zorunlu gözden geçirme, sulh ceza hâkimliğine itiraz ve 57/A alternatifleri cevaba eklendi.

Uluslararası koruma

Terör/kamu güvenliği iddiası sınır dışı kararını mümkün kılabilir; ancak YUKK m.4 ve m.55 kapsamındaki geri gönderme yasağı ayrıca ve bireysel olarak incelenmelidir.

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37 K.2016/135; AYM K.A. B. No:2014/13044

02

2

1

Dersin hedefleri ve 90 dakikalık kullanım planı

0-15 dk

Norm haritası: YUKK m.4, 52-60/A ve Yönetmelik

15-30 dk

Sınır dışı kararının usulü ve yargısal denetimi

30-45 dk

İdari gözetim, GGM koşulları ve alternatif yükümlülükler

45-65 dk

Pratik 1: AYM 2016/135 ve güncel m.53 tartışması

65-85 dk

Pratik 2: K.A. benzeri idari gözetim ve geri gönderme yasağı

85-90 dk

Cevap anahtarı üzerinden kısa kapanış kontrolü

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B.No:2014/13044

03

3

Hızlı norm haritası: sınır dışı etmeden icraya

Öğrenciler her pratikte önce bu sırayı kurmalı: sebep → koruma engeli → usul → gözetim/alternatif → icra.

Analiz sırası değişirse cevap eksik kalır: sınır dışı sebebi bulunması, geri gönderme yasağı incelemesini ortadan kaldırmaz; idari gözetim ise sınır dışı kararından ayrı bir özgürlükten yoksun bırakma tedbiridir.

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B.No:2014/13044

04

4

2

Sınır dışı etme kararının anatomisi

YUKK sisteminde sınır dışı kararı tek başına "gönderme" değildir; önce bireysel risk ve usul güvenceleri işletilir.

Yetkili merci

Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valilik; karar her yabancı için ayrı alınır.

Tebliğ ve gerekçe

Karar, gerekçesiyle birlikte yabancıya / temsilciye / avukata tebliğ edilir; avukat yoksa itiraz usulleri ve süreleri anlatılır.

Sınır dışı edilecek ülke

Menşe ülke, transit ülke veya üçüncü ülke; kabul edilebilirlik ve non-refoulement ayrı incelenir.

Öğrencinin cevabında aranacak üçlü test

1. Yabancı m.54 kapsamına giriyor mu?

2. m.4 veya m.55 nedeniyle gönderme engeli var mı?

3. m.53-57/A güvenceleri işletildi mi?

5

Güncel YUKK m.53/3: başvuru ve icra etkisi

2024 değişikliği sonrası pratik cevaplarda "7 gün + dosya tekemmülü + otomatik icra durması" üçlüsü açıkça kurulmalı.

MADDE 53 – (1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) **(Değişik:21/11/2024-7533/36 md.)** Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurularda savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır. Davacının gösterdiği adrese tebliğat yapılamaması halinde, 2577 sayılı Kanununun 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen süre iki ay olarak uygulanır. Duruşma yapılması mahkemenin takdirine bağlıdır. Başvurular dosyanın tekemmülünden veya ara karar ya da duruşma yapılması gereken hallerde bunların tamamlanmasından itibaren on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancıların rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı

Tebliğ

Gerekçeli karar + itiraz usulleri

7 gün

İdare mahkemesine başvuru

Bildirim

Başvuru, kararı veren makama da bildirilir

15 gün

Dosyanın tekemmülünden sonra sonuçlandırma

İcra etkisi

Dava süresinde / yargılama boyunca sınır dışı edilmez

6

3

AYM E.2016/37, K.2016/135: norm denetimi sorusunu nasıl okutmalı?

Karar eski metindeki 15 günlük dava açma süresini ve 15 günlük sonuçlandırma süresini incelemiştir.

İtiraz konusu

YUKK m.53/3'te yer alan "on beş gün" ibareleri: dava açma süresi ve mahkemenin sonuçlandırma süresi.

AYM'nin yaklaşımı

Kısa süre mahkemeye erişim hakkına müdahaledir; ancak hukuki durumun hızlı netleşmesi meşru amaçtır.

Ölçülülük sonucu

AYM, 15 günün dilekçe hazırlanmasını imkânsız kılacak kadar kısa olmadığını ve tebliğ/bilgilendirme güvenceleri bulunduğunu belirtti.

Güncel tartışma

Bugün dava açma süresi 7 gündür. Öğrenciden beklenen: 2016 gerekçesini aktarmakla yetinmeyip yeni sürede pratik erişim güvencelerini tartışmasıdır.

Kaynak: AYM, E.2016/37, K.2016/135, 14/07/2016; YUKK m.53/3 güncel metin.

07

7

Geri gönderme yasağı

YUKK m.4 yalnız uluslararası koruma statüsü sahiplerini değil, Kanun kapsamındaki herkes için "gönderilemez" eşliğini kurar.

- İşkence, insanlık dışı veya onur kırıcı ceza/muamele
- Irk, din, tabiiyet, sosyal grup veya siyasi fikir nedeniyle yaşam/özgürlük tehdidi
- m.55: sağlık, hamilelik, insan ticareti mağduru, şiddet mağduru gibi özel koruma hâlleri

Pratikte sonuç cümlesi: "m.54 sebebi bulunsa bile, m.4/m.55 bireysel risk incelemesi yapılmadan icra mümkün değildir."

Kaynak: YUKK m.4 ve m.55.

08

8

4

m.54 “sebebe” üretir; m.55 “engel” koyabilir

Sınav cevaplarında sık hata: m.54’ün varlığı otomatik gönderme sonucu doğurmaz.

Sınır dışı sebebi örnekleri (m.54)

- Terör örgütü yöneticisi/üyyesi/destekleyicisi veya ilgili değerlendirme
- Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı tehdidi
- Sahte belge / gerçek dışı bilgi
- Vize/ikamet ihlali ve çalışma izni olmadan çalışma
- Uluslararası koruma son kararından sonra kalma hakkı bulunmaması

Sınır dışı edilememe örnekleri (m.55)

- Gönderilecek ülkede ölüm cezası, işkence, insanlık dışı/onur kırıcı muamele riski
- Ciddi sağlık sorunu, yaş veya hamilelik nedeniyle seyahat riski
- Tedavisi süren hayati hastalık ve gönderilecek ülkede tedavi imkânı bulunmaması
- Mağdur destek sürecindeki insan ticareti mağduru
- Tedavi tamamlanıncaya kadar psikolojik/fiziksel/cinsel şiddet mağduru

Kaynak: YUKK m.54 ve m.55.

09

9

İdari gözetim: kişi özgürlüğüne müdahale testi

YUKK m.57, “idari işlem” olmanın ötesinde Anayasa m.19 ve AİHS m.5 perspektifiyle okunmalıdır.

1

Valilik kararı

m.54 kapsamındaki yabancılar için 48 saatlik değerlendirme süreci

2

Gerekeçe

Kaçma/kaybolma riski, giriş-çıkış ihlali, sahte belge, süre içinde çıkmama, kamu düzeni/güvenliği/sağlığı tehdidi

3

Süre

GGM’de idari gözetim 6 ayı geçemez; iş birliği yapmama/belge vermeme hâlinde en fazla 6 ay daha

4

Denetim

Her ay düzenli valilik gözden geçirmesi; gerekirse 30 gün beklenmez

5

Yargısal yol

Sulh ceza hâkimine itiraz; başvuru gözetimi durdurmaz; karar 5 gün içinde, kesindir

Kaynak: YUKK m.57; YUKK Uygulama Yönetmeliği m.59 ve m.61.

10

10

5

Belgeyle çalışma: YUKK m.57'den hangi cümleleri yakalarız?

Metni sadece aktarmak değil; "gerekçe, süre, denetim, itiraz" çekirdeğine ayırmak gerekir.

uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir. Hakkında idari gözetim karar alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür.

(3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancıya iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

(4) (Değişik:6/12/2019-7196/77 md.) İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenmez. İdari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhâl sonlandırılır. Bu yabancılar, 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir.

(5) İdari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmeyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(6) İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim kararına karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi hâlinde, dilekçe yetkili sulh ceza hâkimine derhâl ulaştırılır. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin karar kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hâkimine başvurabilir.

Gerekçelilik

Karar ve uzatma/gözden geçirme sonuçları gerekçeleriyle tebliğ edilir.

Periyodik denetim

Valilik her ay düzenli değerlendirme yapar; zaruret yoksa derhâl sonlandırır.

Yargısal denetim

Sulh ceza hâkimi 5 gün içinde karar verir; koşullar değişirse yeniden başvuru mümkündür.

Avukat erişimi

Ücret karşılıma imkânı yoksa talep üzerine avukatlık hizmeti sağlanır.

Kaynak: 6458 sayılı YUKK m.57.

11

11

İdari gözetime alternatif yükümlülükler

m.57/A, özgürlükten yoksun bırakmayı istisna hâline getiren ölçütlülük filtresidir.

Belirli adreste ikamet

Bildirimde bulunma

Aile temelli geri dönüş

Geri dönüş danışmanlığı

Gönüllü kamu yararı hizmeti

Teminat

Elektronik izleme

Cevap anahtarı için kritik: 57/2 kapsamına girip idari gözetim altına alınmayan veya gözetimi sonlandırılan yabancıya alternatiflerden biri veya birkaçı getirilebilir; yükümlülük süresi 24 ay geçemez; uyulmaması idari gözetim sonucunu doğurabilir.

Kaynak: YUKK m.57/A.

12

12

6

Geri gönderme merkezleri: tutma koşulları ve hizmetler

GGM, cezalandırma yeri değildir; sınır dışı sürecini yürütmek için geçici tutma yeridir.

- b) Bildirimde bulunma
  - c) Aile temelli geri dönüş
  - ç) Geri dönüş danışmanlığı
  - d) Kamu yararına hizmetlerde gönüllülük esasıyla görev alma
  - e) Teminat
  - f) Elektronik izleme
- (2) Yabancıya birinci fıkradaki yükümlülüklerden bir ya da birkaçının getirilmesi durumunda, bu süre yirmi dört ayı geçemez.
- (3) 57 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında olup da idari gözetim altına alınmayan yabancılarla bu maddenin birinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerden birinin ya da birkaçının getirilmesi zorunludur.
- (4) İdari gözetime alternatif yükümlülüklerle tabi tutulduğu, yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına gerekçeleri ile birlikte tebliğ edilir. Hakkında idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilen yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.
- (5) Elektronik izleme yükümlülüğüne tabi tutulan yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı bu karara karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru yabancıyı tabi tutulduğu idari yükümlülüğü durdurmaz. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir.
- (6) İdari gözetime alternatif yükümlülüklerle uymayan yabancılar idari gözetim altına alınabilir.
- (7) Yabancıya teminat yükümlülüğü getirilmesi ve yabancıyı teminat süresi

m.59 hizmet çekirdeği

- Acil ve temel sağlık hizmetleri ücretsiz sağlanır.
- Yakınlara, notere, yasal temsilciye, avukata ve telefon hizmetlerine erişim imkânı tanınır.
- Konsolosluk ve BMMYK görevlileriyle görüşme imkânı sağlanır.
- Çocukların yüksek yaranı gözetilir; aileler ayrı yerlerde barındırılır.
- Göç alanında uzman STK temsilcileri izinle merkezi ziyaret edebilir.

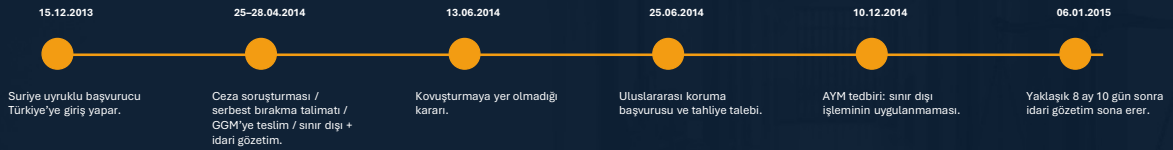
Kaynak: YUKK m.58-59; YUKK Uygulama Yönetmeliği m.125.

13

13

AYM K.A. Kararı

B. No: 2014/13044 • 11/11/2015 • Kumkapı GGM • idari gözetim ve tutulma koşulları

Ders notu: K.A. kararı, "güvenlik riski" iddiasının otomatik olarak sınırsız idari gözetim yaratmadığını; gerekçeli tebliğ, periyodik gözden geçirme ve etkili yargısal denetim gerektirdiğini gösterir.

Kaynak: AYM K.A., B. No: 2014/13044, 11/11/2015.

14

14

7

K.A. kararından çıkarılacak üç ders

Cevap anahtarının bu üç noktayı açıkça göstermesi gerekir.

1

Tutulma koşulları

AYM, Kumkapı GGM koşullarının somut olayda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele düzeyinde olduğuna ve Anayasa m.17 ihlaline karar verdi.

2

Etkili başvuru

Tutulma koşullarına ilişkin şikâyetlerde yalnız tazminat değil, koşulların düzeltilmesini sağlayacak etkili yol aranır; m.40 ihlali tespit edildi.

3

İdari gözetim

Aylık değerlendirme, gerekçeli tebliğ, 6 aylık sınır ve değişen hukuki durumun incelenmemesi; Anayasa m.19 bakımından hukukilik/etkililik sorunu doğurdu.

Kaynak: AYM K.A., B. No: 2014/13044, §§ 111, 133, hüküm bölümü; basın duyurusu.

15

15

Pratik 1

Norm denetimi ve güncel m.53

Pratik çalışma

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B. No: 2014/13044

16

16

8

Pratik 1 — Olay metni

Öğrencilere önce 8–10 dakika bireysel okuma, sonra 10 dakika ikili tartışma verilebilir.

Ankara 1. İdare Mahkemesi önünde, hakkında YUKK m.54/1(d) kapsamında “kamu düzeni ve kamu güvenliği açısından tehdit” gerekçesiyle sınır dışı etme kararı verilen yabancı A'nın açtığı iptal davası görülmektedir. Eski YUKK m.53/3 metni, sınır dışı kararına karşı tebliğden itibaren 15 gün içinde idare mahkemesine başvuru yapılmasını ve mahkemenin başvuruyu 15 gün içinde sonuçlandırmasını öngörmektedir. A'nın vekili, bu sürelerin AIHS m.6, m.13 ve Anayasa m.36 bakımından etkili başvuru ve mahkemeye erişim hakkını zedelediğini ileri sürer. AYM E.2016/37, K.2016/135 kararında bu itirazı reddeder. Bugün ise YUKK m.53/3 güncel metninde dava açma süresi 7 gündür; mahkeme başvuruyu dosyanın tekemmülünden veya ara karar/duruşma işlemlerinden sonra 15 gün içinde sonuçlandırır. Ayrıca dava açma süresinde veya yargılama boyunca, yabancıya rızası saklı kalmak kaydıyla, sınır dışı işlemi icra edilemez.

DÜŞÜNME PUCU

Eski 15 günlük sistemde verilen ölçütlülük gerekçesi, güncel 7 günlük süre bakımından nasıl yeniden okunmalıdır?

Kaynak: AYM E.2016/37, K.2016/135; YUKK m.53/3 güncel metni.

17

17

Pratik 1 — Sorular

1

Güncel YUKK m.53/3'e göre sınır dışı etme kararına karşı başvuru merciini, süresini, başvurunun karar veren makama bildirilmesini ve icra üzerindeki etkisini açıklayınız.

2

AYM'nin 2016/135 sayılı kararında eski 15 günlük dava açma süresini Anayasa'ya uygun bulurken kullandığı meşru amaç ve ölçütlülük gerekçelerini değerlendiriniz.

3

Güncel 7 günlük dava açma süresi bakımından, 2016 kararındaki gerekçeleri aynen uygulamak mümkün müdür? Lehte ve aleyhte argümanları kurunuz.

4

Sınır dışı kararına karşı dava açılmışsa kötü muamele riski iddiası ve geri gönderme yasağı bakımından idari mahkemenin incelemesinin kapsamı ne olmalıdır?

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37, K.2016/135; AYM K.A. B. No:2014/13044

18

18

9

Pratik 1 — Model cevap anahtarı / Usul

Cevapta yalnız “7 gün” demek yeterli değildir; usulün tamamı kurulmalıdır.

Merci	İdare mahkemesi. Yetkili mahkeme somut olayın işlem yeri ve idari yargı kuralları çerçevesinde belirlenir.
Süre	Tebliğden itibaren 7 gün. Bu özel süre, genel 60 günlük idari dava süresini bertaraf eder.
Bildirim	Mahkemeye başvuran kişi, başvuruyu sınır dışı kararını veren makama da bildirir.
Sonuçlandırma	Mahkeme, dosyanın tekemmülünden veya ara karar/duruşma işlemlerinden sonra 15 gün içinde karar verir; karar kesindir.
İcra etkisi	Yabancınnın rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde ve dava açılmışsa yargılama sonuçlanıncaya kadar sınır dışı edilmez.

Kaynak: YUKK m.53/3.

19

19

Pratik 1 — Model cevap anahtarı / AYM 2016/135

Ölçütülük analizi: müdahale var → meşru amaç → elverişlilik/gereklilik/orantılılık.

AYM'nin kabul ettiği çerçeve

- Dava açma süresi mahkemeye erişim hakkına müdahaledir.
- Sınır dışı sürecinde yabancınnın ve idarenin hukuki durumunun hızlı netleşmesi meşru amaçtır.
- 15 günlük süre, dilekçe hazırlamayı imkânsız kılacak kadar kısa görülmemiştir.
- Tebliğ ve bilgilendirme güvenceleri ayrıca dikkate alınmıştır.

Karar verme süresi

- 15 günlük karar süresi düzenleyici niteliktedir.
- AYM, süreyi dosyanın tekemmülüyle birlikte yorumlamıştır.
- Mahkemenin süreye uymaması taraflar açısından hak kaybı doğurmaz.
- Hızlı yargılama kamu yararı ve makul sürede yargılanma ilkesiyle ilişkilendirilmiştir.

Eleştirel not

- 2016 kararı eski 15 günlük süreye ilişkindir.
- Güncel 7 günlük süre için aynı sonuç otomatik değildir.
- Dil, avukat, tercüman, GGM'de tutulma ve dosyaya erişim pratikte ölçütülük tartışmasını ağırlaştırır.

Kaynak: AYM E.2016/37, K.2016/135, 14/07/2016.

20

20

10

Pratik 1 — Model cevap anahtarı / Güncel 7 gün tartışması

Öğrenciden beklenen: normu aktarmak + güncel sürenin etkili başvuru açısından savunulabilirliğini tartışmak.

Savunulabilir argümanlar

- Sınır dışı süreçlerinin hızlı netleşmesi kamu yararadır.
- Karar gerekçeli tebliğ edilir ve itiraz usulleri bildirilir.
- Dava süresinde ve dava açıldığında icra kanunen durur.
- Mahkeme dosyanın tekemmülünden sonra karar verir; kötü muamele riski ayrı incelenir.

Zorlayıcı karşı argümanlar

- 7 gün, eski 15 güne göre çok daha dar bir pratik hazırlık süresi yaratır.
- Yabancı genellikle dil, avukata erişim ve belge temini bakımından dezavantajlıdır.
- GGM/ıdari gözetim koşulları dilekçe hazırlamayı güçleştirebilir.
- m.4/m.55 risk incelemesi için menşe ülke bilgisi ve delil toplanması gerekir.

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B.No:2014/13044

21

21

Pratik 1 — Model cevap anahtarı / Mahkemenin risk incelemesi

Kötü muamele riski iddiası varsa “şekli süre” tartışması tek başına yeterli değildir.

İddianın ciddiyeti

Başvurucunun kişisel hikâyesi, menşe ülke durumu ve güncel güvenilir raporlar birlikte değerlendirilir.

Bireyselleştirme

Sadece genel ülke koşulları değil, kişinin kimliği, profili, geçmişi, siyasi/sosyal grubu ve önceki muameleleri araştırılır.

İspat yükü dengesi

Başvurucu makul risk iddiasını ortaya koyar; idare ve mahkeme etkili araştırma yükümlülüğüyle resen tamamlar.

İcra güvencesi

Yargılama sırasında sınır dışı icrası durur; aksi hâlde başvuru yolunun pratik etkisi zayıflar.

Kaynak: YUKK m.4, m.53/3, m.55; AİHS m.3 ve etkili başvuru içtihadı.

22

22

11

Pratik 2

K.A. benzeri idari gözetim olayı

Pratik çalışma

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B. No:2014/13044

23

23

Pratik 2 — Olay metni

K.A. kararındaki hukuki sorunları güncel YUKK çerçevesinde yeniden kurgulayalım.

Suriye uyruklu K, iç savaş nedeniyle Türkiye'ye gelmiştir. K hakkında terör örgütü üyeliğine ilişkin istihbari bilgi bulunduğu gerekçesiyle kolluk tarafından yakalama yapılır. Cumhuriyet savcısı ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılmasını ister; buna rağmen K, geri gönderme merkezine teslim edilir. Valilik, YUKK m.54/1(d) uyarınca kamu düzeni ve kamu güvenliği tehdidi gerekçesiyle sınır dışı etme kararı ve m.57 uyarınca 6 ay idari gözetim kararı alır. K hakkında daha sonra kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir; K uluslararası koruma başvurusunda bulunur ve Suriye'ye gönderilirse işkence/kötü muamele riskiyle karşılaşacağını ileri sürer. GGM'de yaklaşık 8 ay 10 gün tutulur. Aylık değerlendirmelerin yapılıp yapılmadığı ve tebliğ edilip edilmediği belirsizdir. K'nın sulh ceza hâkimliğine yaptığı itirazlar, soyut güvenlik gerekçeleriyle reddedilir. K, GGM'de kalabalık, açık havaya erişimin sınırlı ve sağlık/avukat erişiminin yetersiz olduğunu da ileri sürmektedir.

TARTIŞMA ODAĞI

Güvenlik iddiası + uluslararası koruma + idari gözetim + GGM koşulları aynı dosyada birlikte nasıl analiz edilir?

Kaynak: AYM K.A. B. No: 2014/13044 kararından uyarlanmış olay; YUKK m.54-59.

24

24

12

Pratik 2 — Sorular

1

K hakkında idari gözetim kararı alınmasının kanuni dayanağı ve gerekçeleri nelerdir? Somut olayda "kaçma/kaybolma riski" ve "kamu güvenliği tehdidi" nasıl tartışılmalıdır?

2

İdari gözetimin süresi, aylık gözden geçirilmesi, tebliği ve sulh ceza hâkimliği denetimi bakımından hangi güvenceler işletilmelidir?

3

GGM koşulları bakımından YUKK m.58-59 ve AYM K.A. kararı ışığında hangi hizmetler ve insan onuru standartları aranmalıdır?

4

K'nın uluslararası koruma başvurusu ve kötü muamele riski iddiası, m.54/2 kapsamındaki güvenlik gerekçeli sınır dışı kararını nasıl etkiler?

5

İdari gözetim yerine m.57/A kapsamındaki alternatif yükümlülükler uygulanabilir miydi? Hangi alternatifler somut olaya daha uygundur?

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37 K.2016/135; AYM K.A. B.No:2014/13044

25

25

Pratik 2 — Model cevap / İdari gözetimin kanuni dayanağı

Kanuni dayanak bulunması başlangıçtır; gereklilik ve ölçülülük ayrıca incelenir.

Kanuni zemin

YUKK m.57/2, hakkında sınır dışı kararı alınanlardan belirli risk kategorilerinde idari gözetim veya alternatif yükümlülük öngörür.

Somut risk

Kamu güvenliği tehdidi iddiası tek başına soyut kalmamalı; istihbari bilginin niteliği, KYOK kararı ve güncel koruma statüsü birlikte değerlendirilmelidir.

Ölçülülük

Gözetim, kaçma/kaybolma riskini ve sınır dışı işleminin icrasını sağlamak için gerekli ve daha hafif tedbirlerle sağlanamayacak nitelikte olmalıdır.

Alternatif ilkesi

57/A alternatifleri gözetimden önce veya gözetimin devamında değerlendirilmelidir; özellikle sabit adres/bildirim/elektronik izleme tercih edilebilir.

Kaynak: YUKK m.57/2, m.57/A; AYM K.A. kararındaki gereklilik/özen yaklaşımı.

26

26

13

Pratik 2 — Model cevap / Süre, tebliğ ve denetim

K.A. kararının merkezinde “süre sınırı + periyodik değerlendirme + etkili yargısal denetim” vardır.

K.A. tipi ihlal: aylık değerlendirmelerin yapılmaması/tebliğ edilmemesi, 6 aylık sınırın aşılma gerekçesinin bildirilmemesi, sulh ceza incelemesinin soyut ve etkisiz kalması.

Kaynak: YUKK m.57; YUKK Uygulama Yönetmeliği m.59 ve m.61; AYM K.A. B. No:2014/13044.

27

27

Pratik 2 — Model cevap / GGM koşulları

Kötü muamele eşiği, yalnız fiziki alan değil; sürenin uzunluğu, sağlık, açık hava, iletişim ve başvuru imkânlarıyla birlikte değerlendirilir.

Fiziki koşullar

Kişisel alan, kalabalık, yatak/temizlik/hijyen, havalandırma ve açık hava imkânı.

Temel hizmetler

Acil ve temel sağlık, beslenme, kişisel ihtiyaçlar, telefon ve bilgiye erişim.

Hukuki temas

Avukat, noter, yasal temsilci, yakınlar, konsolosluk ve BMMYK ile görüşme imkânı.

Özel gruplar

Çocukların yüksek yararı, ailelerin ayrı barındırılması, sağlık/yaş/hamilelik gibi kırılantıklar.

Kaynak: YUKK m.58-59; AYM K.A. B. No:2014/13044, özellikle §111 ve hüküm bölümü.

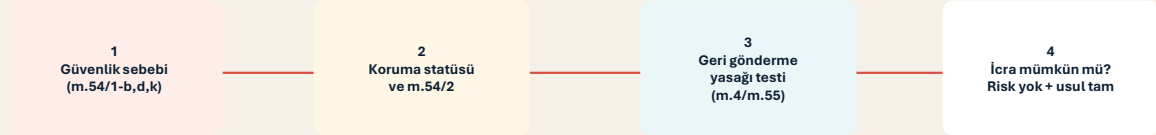
28

28

14

Pratik 2 — Model cevap / Güvenlik iddiası ve geri gönderme yasağı

Terör veya kamu güvenliği iddiası, koruma yasağını ortadan kaldırmaz; analiz iki aşamalıdır.

Sonuç cümlesi: K hakkında sınır dışı karar alınabilmesi ile Suriye'ye fiilen gönderilebilmesi aynı şey değildir. Ciddi kötü muamele/ölüm riski varsa m.4 ve m.55 icrayı engeller; risk değerlendirmesi bireysel, güncel ve güvenilir kaynaklara dayalı olmalıdır.

Kaynak: YUKK m.4, m.54/2, m.55; AYM K.A. B. No:2014/13044.

29

29

Pratik 2 — Model cevap / 57/A alternatifleri

Öğrenciden beklenen: "idari gözetim gerekir" veya "gerekmez" demeden önce somut alternatifleri tartışmak.

Sabit adres + bildirim

K'nın yerleşik adresi, avukatı ve düzenli erişilebilirliği varsa gözetim yerine ilk seçenek olabilir.

Elektronik izleme

Kaçma/kaybolma riski somut ama GGM koşulları ağırsa daha az müdahaleci seçenek olarak değerlendirilebilir.

Teminat

Mali imkânı varsa kaçma riskini azaltıcı araç olabilir; ancak müttecî/koruma bağlamında ölçülü uygulanmalıdır.

Geri dönüş danışmanlığı

Gönüllü geri dönüş ihtimali varsa, zorlama veya non-refoulement ihlali yaratmayacak şekilde kullanılabilir.

Değerlendirme sonucu: idari gözetimin devamında zaruret yoksa derhâl sonlandırılır; uygun alternatif yükümlülükler gereçli tebliğ edilir.

Kaynak: YUKK m.57/4 ve m.57/A.

30

30

15

Ek tartışma: sınır dışı etme ve suçluların iadesi

Pratikteki 4. soruyu daha sistematik cevaplamak için karşılaştırma tablosu.

Sınır dışı etme

- İdari işlem niteliği ağır basar.
- Göç yönetimi, kamu düzeni/güvenliği/sağlığı ve kalma hakkı bulunmaması temeldir.
- YUKK m.52 vd. özel usul; idare mahkemesi ve sulh ceza hâkimliği ayrımı vardır.
- Gönderilecek ülke menşe, transit veya üçüncü ülke olabilir.

Suçluların iadesi

- Ceza adaleti / adli iş birliği kurumudur.
- Bir ceza soruşturması, kovuşturma veya mahkûmiyetin infazı için teslim talebi gerekir.
- Adli makam denetimi ve uluslararası anlaşmalar belirleyicidir.
- Genellikle talep eden devlete teslim söz konusudur.

Ortak çekirdek: geri gönderme yasağı, insan hakları güvenceleri, işkence/kötü muamele riski ve temel usul güvenceleri her iki kurumda da belirleyicidir.

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B.No:2014/13044

31

31

Sınıf içi uygulama: mini duruşma formatı

Özellikle ikinci pratikte öğrencilerin normu somut olaya uygulamasını kolaylaştırır.

Başvurucu vekili

m.4/m.55, AYM K.A., kişi özgürlüğü, GGM koşulları ve alternatif yükümlülükler

İdare vekili

m.54/1(d), güvenlik değerlendirilmesi, kaçma riski, hızlı icra ve kamu düzeni

Sulh ceza hâkimi

idari gözetim gerekçesi, süre, aylık gözden geçirme, 57/A seçenekleri

İdare mahkemesi

sınır dışı kararının hukuka uygunluğu, m.53/3, non-refoulement incelemesi

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37K.2016/135; AYM K.A. B.No:2014/13044

32

32

16

Cevap değerlendirme rubriği

Öğrencinin cevabında aranacak 10 unsur.

✓ YUKK m.53 başvuru merci, süre ve icra etkisini doğru karar.	✓ Sulh ceza hâkimliği yolunu ve 5 günlük inceleme süresini belirtir.
✓ m.54 sınır dışı sebebini somut olaya uygular.	✓ 57/A alternatifleri somut olayda tartışır.
✓ m.4 ve m.55 geri gönderme yasağını ayrı test eder.	✓ GGM hizmetleri ve insan onuru standardını açıklar.
✓ İdari gözetimin valilik kararı ve m.57 gerekçelerini belirtir.	✓ AYM 2016/135 ile K.A. kararını birbirine karıştırmaz.
✓ 6 + 6 ay sınırı ve aylık gözden geçirmeyi açıklar.	✓ Sonuçta hem idari işlemin hukuka uygunluğunu hem icra edilebilirliği ayırır.

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37; K.2016/135; AYM K.A. B. No:2014/13044

33

33

Kaynakça

- 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu: m.4, m.52–60/A, m.89.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Uygulama Yönetmeliği: sınır dışı etme ve idari gözetim usul hükümleri; m.51–62, m.125.
- AYM, E.2016/37, K.2016/135, 14/07/2016: YUKK m.53/3 eski "on beş gün" ibarelerinin norm denetimi.
- AYM, K.A., B. No: 2014/13044, 11/11/2015: Kumkapı GGM, idari gözetim, tutulma koşulları ve etkili başvuru.

Öğitmen notu: Önce "normu bul", sonra "somutlaştır", en son "sonuç cümlesi" kur. Her cevapta idari işlem hukuka uygunluğu ile fiili gönderme engeli ayrı tartışılmalıdır.

Kaynaklar: 6458 sayılı YUKK; YUKK Uygulama Yönetmeliği; AYM E.2016/37; K.2016/135; AYM K.A. B. No:2014/13044

34

34

17